

Bildande av Anderåsbergets naturreservat i Orsa kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Området omfattar 67,7 ha och består av äldre barrskog med inslag av grova tallöverståndare samt myr. Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

Länsstyrelsen fastställer samtidigt skötselplanen, enligt bilaga 4, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken. Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Anderåsbergets naturreservat
Kommun	Orsa
Län	Dalarna
NVR id	2042750
Natura 2000-beteckning	Ingår ej i Natura 2000
Församling/socken	Orsa
Naturgeografisk region	30a. Norrlands vågiga bergkullterräng med mellanboreala skogsområden
Fastigheter	Orsa 1:10 (fd Bergvik Skog Öst AB. Förvärvat av Staten, men ännu ej fastighetsbildad). Oljonsbyn 10:2 (tidigare O. 20:1), Orsa Besparingsskog Oljonsbyn 19:6 (Privat) Oljonsbyn 18:7 (Privat)
Lantmäteriärende	W 141540
Areal	Total areal: 67,7 ha Landareal: 67,7 ha Produktiv skogsmark: 57,6 ha

Syfte med naturreservatet

Bevara biologisk mångfald

Huvudsyftet med naturreservatet är att bevara en äldre barrskog med gamla tallöverståndare samt dess särpräglade växt- och djurliv i naturlig utveckling, men med vissa avgränsade åtgärder för att gynna gamla tallar. Syftet är även att bevara våtmarkerna i naturlig utveckling.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Naturreservatet har även som syfte att, i den mån höga biologiska värden inte påverkas negativt, ge möjlighet till friluftsliv och naturupplevelser i ett särpräglat gammelskogsområde.

Syftet ska nås genom

Föreskrifter för området

- Skogen undantas från skogsbruk och annan påverkan som inverkar negativt på områdets livsmiljöer samt växt och djursamhällen.
- Våtmarkerna skyddas från påverkan.

Skötsel i enlighet med skötselplan

- På kort sikt gynna gamla tallöverståndare genom att ringbarka konkurrerande gran i delområden där tallarna är hårt trängda.
- På lång sikt genomföra naturvårdsbränning inriktad på att gynna uppkomsten av en naturlig tallmarkssuccession.
- Anlägga led fram till reservatet samt information som besökande ska finna vid ankomst.

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Biologiska värden

Skogen i Anderåsbergets naturreservat är ett gott exempel på äldre barrskog inom höglandet norr om Orsa. Skogen är gammal med ringa påverkan av modernt skogsbruk. Av särskilt intresse är den stora mängden tallöverståndare i åldern 200-400 år. Ett antal rödlistade arter påträffas på lågor, på marken eller på de spridda sälgar som förekommer i området. Bland annat har gräddporing och svart taggsvamp noterats.

Huvuddelen av området äger den naturliga skogens artsammansättning och ekologiska funktion. Området är variationsrikt både vad gäller trädens trädslagsblandning, åldersfördelning och dimensioner. Det finns ställvis mycket död ved i olika dimensioner och nedbrytningsstadier. Sammantaget ger detta goda förutsättningar för stor artrikedom både bland växter och djur. Skyddet av skogen i Anderåsbergets naturreservat är därför ett led i bevarandet av biologisk mångfald.

Miljökvalitetsmål

Detta beslut om att skydda Anderåsberg som naturreservat bidrar till att uppfylla de av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålen Levande skogar, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv.

Motiv för bildande av naturreservat**Skyddsform**

Det främsta hotet mot bevarandevärdena är skogsbruk. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat.

Beslutet följer de riktlinjer som gäller för Länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken.

Planeringsbakgrund

Området behandlas i och med dess sentida upptäckt varken i Länsstyrelsens naturvårdsprogram eller i kommunens översiktsplan eller andra planeringsunderlag. Reservatets bildande är därmed förenligt med rådande planering.

Reservatsföreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter ska gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som framgår av föreskrifterna under B nedan. Detsamma gäller för uppföljning av bevarandemål och åtgärder.

A Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle,

3. gödsla, återföra aska eller använda bekämpningsmedel,
4. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning,
5. plantera in växter eller djur,
6. framföra motordrivnet fordon i terrängen på barmark, med följande undantag:
 - Uttransport av älg, björn, hjortvilt eller vildsvin får ske med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation.
 - För tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärende. Insatsen ska omgående anmälas till Länsstyrelsen Dalarna.
7. utfodra djur, lägga ut åtel eller vidta andra åtgärder för att locka/samla djur till vissa platser,
8. utan Länsstyrelsens tillstånd sprida kalk.

B Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder och andra anläggningar för friluftslivets behov,
2. skötsel och restaurering genom naturvårdsbränning eller ringbarkning av gran inom områden som framgår av karta, bilaga 3,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och reservatets syfte.

C Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

Föreskrifterna under punkten C gäller även fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet när de inte utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar, med följande undantag:
 - Insamling av löst liggande mindre torra grenar och kvistar i syfte att göra upp eld. Undantaget gäller inte torrakor och tjärstubbar.
2. utan Länsstyrelsens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t.ex. insekter).

Motiv och förtydliganden till föreskrifter

I *punkterna A1 – A7; C1 och C2* förbjuds sådana aktiviteter som kan störa den naturliga utvecklingen hos vegetationstyper och naturskogens växter och djur.

I *punkt A1, A3 – A4* förbjuds åtgärder som kan skada den känsliga fysiska miljön och inte minst hydrologin som är grunden för våtmarkernas och sumpskogens karaktär. Jakten

regleras inte i föreskrifterna eftersom den bedöms kunna bedrivas utan att skada reservatets naturvärden. Dock får jakten bedrivas utan att fasta pass anläggs eller röjs eftersom detta står i strid med föreskrifterna A1 och A4. I *punkt A7* förbjuds utfodring (åtling) av vilt. Åtling medför att djur koncentreras till området kring utfodringsplatsen. Lokalt skadas vegetationen vid foderplatsen genom tramp, foderspill, en viss gödsling av marken samt ett ökat betestryck på unga lövträd i området. Detta är inte önskvärt inom naturreservat. Exempelvis är det dock tillåtet att lämna kvar den urtagna älgräntan efter skjuten älg liksom att mata småfåglar. Det är också tillåtet att sätta ut saltsten, dock bör placeringen vara sådan att skador på vegetation minimeras. Det bör därför inte sättas ut saltsten vid källdråg, myrkanter, sumpskog och liknande där marken är extra slitagekänslig.

I *punkt A2* förbjuds alla former av avverkningar och skogsskötselåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektskadorna på skog i anslutning till naturreservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

I *punkt A3* framgår det att man inte får sprida aska i reservatet. Förbudet avser askåterföring av biobränsle och gäller inte spridning av kremeringsaska, då det senare anses ha försumbar påverkan på naturmiljön.

I *punkt A5* förbjuds inplantering av växter och djur. Inplantering av växter och djur i reservatet kan störa den naturliga utvecklingen av de vegetationstyper och det växt- och djurliv som reservatet syftar till att bevara och främja.

I *punkt A6* regleras terrängkörning. Terrängkörning regleras i huvudsak i terrängkörningslagen, men förtydligas i denna föreskrift. Föreskriften syftar till att minimera skador på mark och vegetation. Begreppet ”skador” ska dock inte i detta sammanhang tolkas lika strikt som ”märken”. Eventuella spår måste dock alltid kunna växa igen under en vegetationssäsong. Detta innebär att det är ytterst sällan som terrängkörning på barmark i våtmarksmiljöerna är möjlig. Avvägningen bedöms tillgodose jaktintresset, friluftslivets intressen och behovet av skydd för mark och vegetation.

Punkterna B1 – B3 medger att vissa åtgärder får vidtas i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att nyttan med dessa åtgärder är avsevärd. De delar som är i restaureringsbehov kräver åtgärder för att höga naturvärden ska uppnås. Information om reservatet samt anläggningar för friluftslivet bedöms idag ofta som högst angeläget för att tillmötesgå det rörliga friluftslivet. Skötsel genom naturvårdsbränning eller ringbarkning är nödvändig för att återskapa vissa naturvärden. Uppföljning ingår som en naturlig del i reservat av denna karaktär.

Punkt C1 förbjuder att levande och döda träd, buskar och stubbar åsamkas skada. Skogens träd är grunden för reservatets värde och får inte skadas. För att tillgodose upplevelsevärdena i området tillåts dock insamling av löst liggande mindre torra grenar och kvistar, för att möjligheten att kunna göra upp eld ska finnas även utan medtagen ved. Matsvamp och bär får givetvis plockas i reservatet.

I *punkt C2* förbjuds att utan Länsstyrelsens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Förekomsten av ett flertal värdefulla, ofta rödlistade, organismer motiverar skydd mot sådan plockning och insamling som kan inverka menligt på berörda populationer. Det är dock angeläget att undersökningar och insamlingar som förbättrar kunskapen om reservatets organismvärld kan ske. Normalt bör sådana undersökningar kunna medges under förutsättning att de har ett allmänt intresse, att undersökningsmetoden inte orsakar bestående skada och att resultaten tillgängliggörs.

Det är tillåtet att tälta i reservatet och att elda under förutsättning att man tar hänsyn och inte stör häcknings- och spelplatser och inte skadar växande eller döda träd. Vill man inte ta med sig egen ved går det bra att plocka torra kvistar från marken. Däremot får man inte elda med delar av torrakor och stubbar eller liggande döda träd, s.k. lågor.

Ärendets handläggning

Anderåsbergets naturvärden uppmärksammades först i och med den urskogsinventering som utfördes av Länsstyrelsen 2003. Avverkningsanmälningar gjorde att frågan om skydd för området aktualiserades. Avtal om skydd av skogen träffades med berörda privata markägare, varefter slutligen Bergviks skifte förvärvades under 2014 genom en bytesmarkaffär där Sveaskog upplät ersättningsmark (ESAB).

Vid remissen har **Naturvårdsverket** önskat ett antal förtydliganden och mindre förändringar samt framfört tveksamhet till föreslagen skötsel genom ringbarkning. Synpunkterna har diskuterats ytterligare med Naturvårdsverket och i huvudsak beaktats genom många smärre förändringar i formuleringar och skötselinriktning. Förändringarna har inte bedömts vara av sådan omfattning att förnyad remiss krävts.

Älgskötselområdet Orsa Noppi, Oljonsbyns Viltvårdsområde och Orsa Jaktvårdskrets har i ett gemensamt yttrande önskat att under ”Motiv för bildande av reservatet” jakt inte ses som något hotande för naturreservatets prioriterade naturvärden och att detta ska vara vägledande i fortsatta föreskrifter för reservatet”. Länsstyrelsen menar att avsnittet handlar om varför bildande av naturreservat som skyddsform är nödvändigt (för att förhindra skogsbruk). Motivet är inte i första hand att begränsa jakt eller andra verksamheter, men detta kan ändå vara önskvärt för att uppnå syftet med reservatet. Jakt omnämns följaktligen inte heller som ett hot.

Vidare önskar man att uttransport av saltsten ska få ske med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation t.ex. snöskoter. Länsstyrelsen har i föreskrifterna inget hinder mot detta så länge det sker på snötäckt mark. Färd på barmark för utplacering av saltsten förbjuder däremot såväl terrängkörningslagstiftningen som reservatsföreskrifterna.

Föreningarna menar även att ”befintliga fasta pass får fortsätta att användas enligt jakttradition samt att normal passröjning är tillåten, för att en säker jakt ska kunna bedrivas”. Länsstyrelsen anser att eventuella pass i reservatet bör kunna anpassas till naturförhållandena så att passjakten kan bedrivas säkert utan att röjning krävs. Befintliga pass, i den mån sådana finns i reservatet, får man fortsätta att använda, men ej röja.

Slutligen anser föreningarna att ett tillägg under punkt C1 bör göras: ”Att jakt ses som ett upplevelsevärde”. Länsstyrelsen håller med om detta i sak, men ser inte att olika

former av upplevelsevärden behöver nämnas under denna punkt. Jaktutövandet beskrivs närmare i skötselplanen.

Orsa kommun, Sveriges Geologiska Undersökning (SGU) och Jägareförbundet Dalarna tillstyrker alla reservatet.

Övriga remitterade har avstått yttrande.

Upplysningar

Dispens från föreskrifter mm

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § miljöbalken medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

Kungörelse

Beslutet kungörs på det sätt som gäller för författningar i allmänhet. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart, även om beslutet överklagas.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 5 (formulär 6).

Beslutande

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Maria Norrfalk

I den slutliga handläggningen deltog även jurist Gunilla Garbergs, antikvarie Agneta Jonsson, samhällsplanerare Inger Friman, funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson och naturskyddshandläggare Lennart Bratt, den sistnämnde föredragande.

Maria Norrfalk

Lennart Bratt

Bilagor:

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta
Bilaga 3	Karta över skötselåtgärder
Bilaga 4	Skötselplan
Bilaga 5	Överklagningsformulär (markägare och sakägare)

Sändlista: (markägare och sakägare)

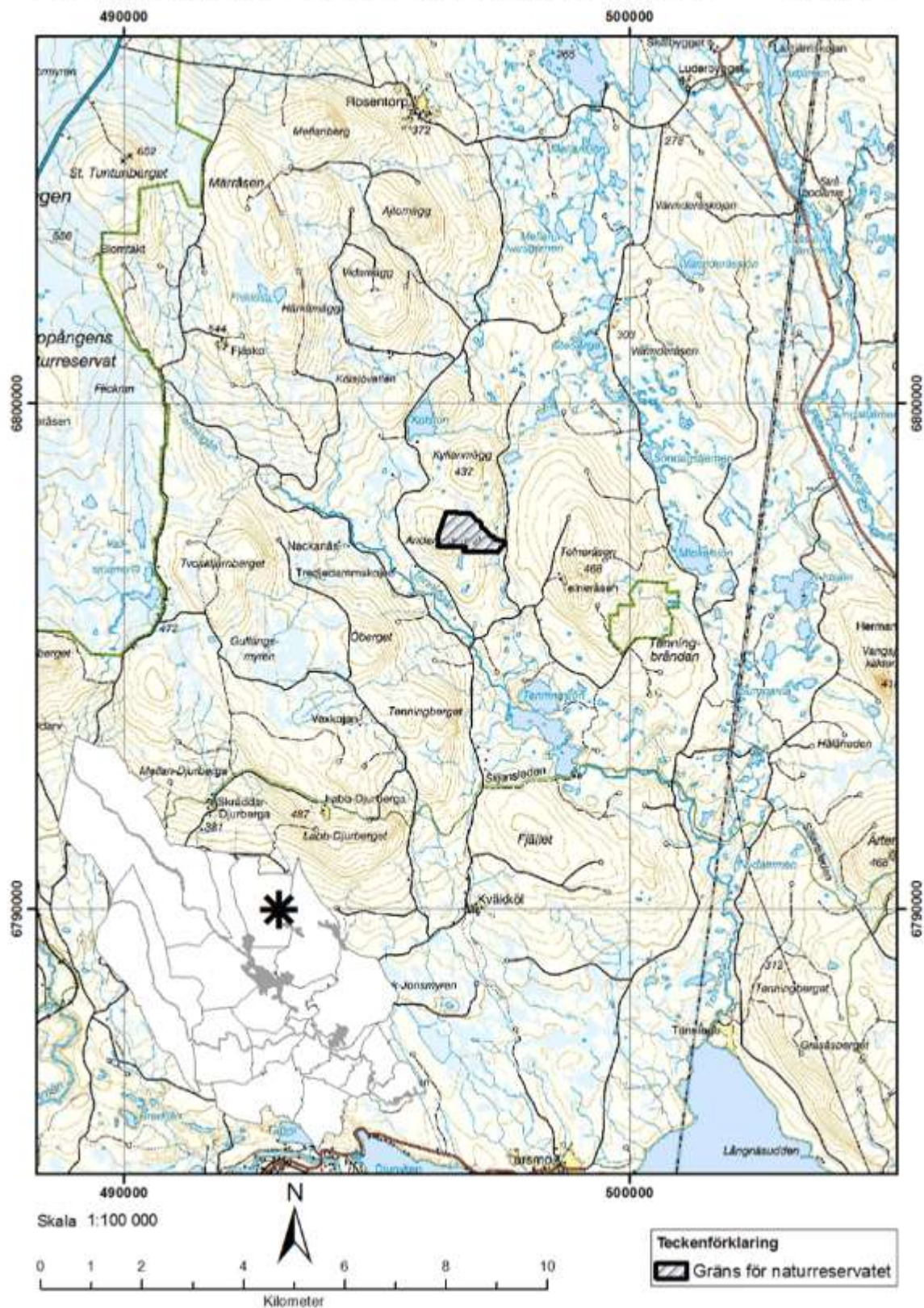
Med delgivningskvitto:

Orsa Besparingsskog /Orsa Sockens, Samfällighetsförening, Box 55, 791 21 ORSA
 Erik Ors, Hovvägen 3, 792 37 MORA
 Thomas Ors, Rombovägen 17, 792 75 FÄRNÄS
 Kristina Bäckén Kans, Tridbacksvägen 12, 792 96 VÅMHS
 Skogsstyrelsen Norra Dalarna, Tallvägen 2, 792 52 MORA
 Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM
 Oljonsbyns viltvårdsområde, Björn Bäckström, Oljonsbyn 5289, 794 92 ORSA.
 Orsa-Noppi Älgskötselområde, att. Göran Myrberg, Hässjevägen 14, 792 35 MORA
 Orsa Fiskevårdsområdesförening Jonas Rexefjord, Fiskarns väg 24, 794 31 ORSA
 Orsa Jaktvårdskrets, Björn Sindors, Harkålsvägen 5, 794 33 ORSA

Kopia för kännedom till:

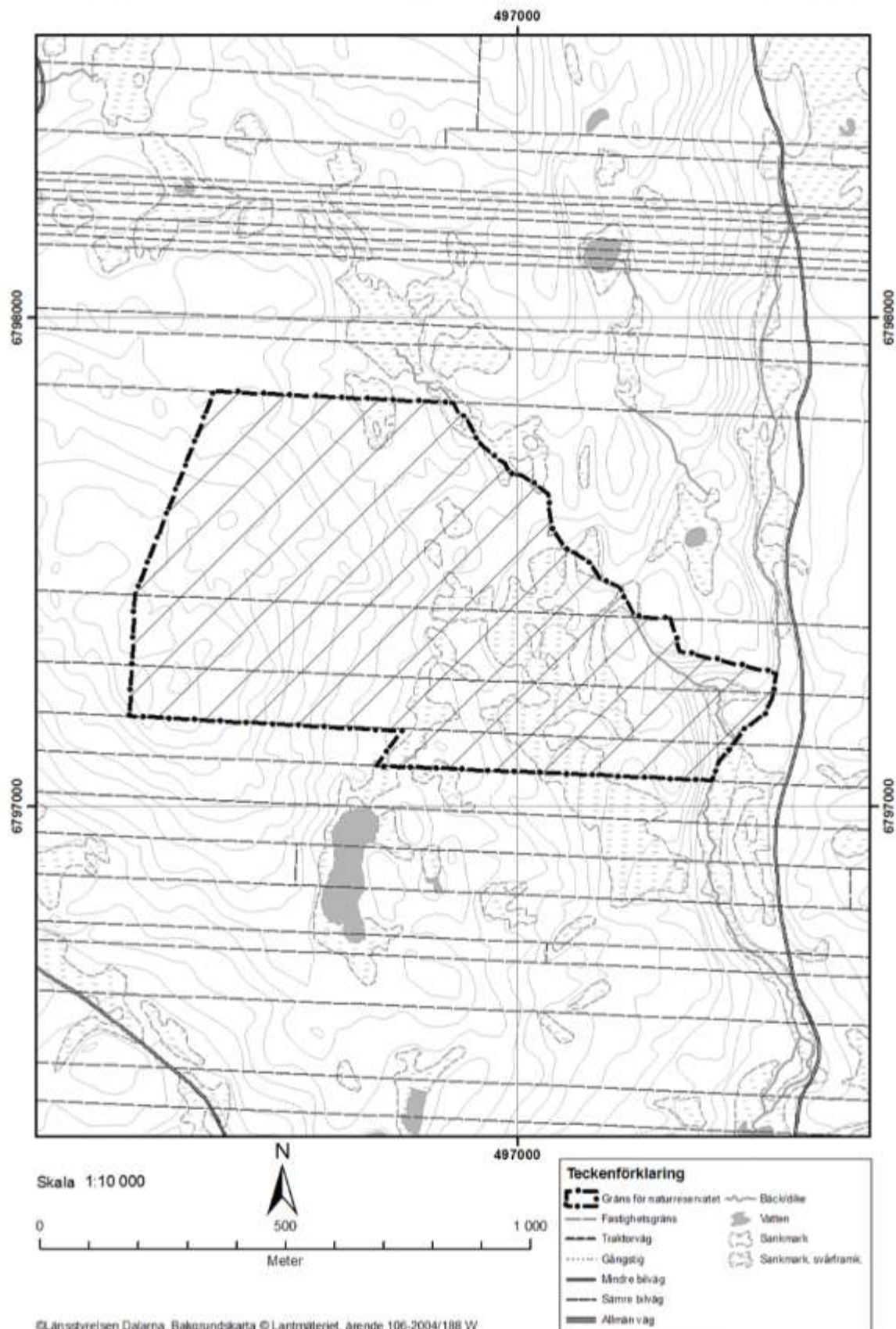
Bergvik Skog Öst AB. Trotzg 25, 791 71 FALUN
 Orsa kommun, Box 23, 794 21 ORSA
 Sveriges Geologiska Undersökning, Box 670, 751 28 Uppsala (Skickas som e-post till sgu@sgu.se, inklusive shapefil)
 Naturskyddsföreningen i Orsa, Gamla Postvägen 22, 794 33 ORSA
 Dalarnas Jaktvårdsförbund, Krontallsvägen 10, 791 55 FALUN
 Orsa-Skattunge Hembygdsförening, e-post: mats.andersson.orsa@gmail.com

Översiktskarta Anderåsbergets naturreservat Bilaga 1

Beslutskarta Anderåsbergets naturreservat

Bilaga 2

Skötselkarta Anderåsbergets naturreservat

Bilaga 3

